

Leikskólinn Sólborg

Skólanámskrá

Endurskoðuð árið 2017

með tilliti til Aðalnámskrár leikskóla

HJALLASTEFNAN EHF

Efnisyfirlit

Inngangur	3
Um leikskólann	3
Táknbirting leikskólans	4
Skólaföt.....	4
Skólasöngur.....	5
Hjallavefurinn: www.hjalli.is	5
Gildi skólans og hugmyndafræðilegar áherslur	6
Skólastefna sveitarfélags.....	6
Hjallastefnan í hnotskurn.....	7
Kynjanámskrá Hjallastefnunnar	7
Lotur	8
Meginreglur.....	10
Grunnþættir menntunar	12
Læsi	12
Sjálfbærni.....	13
Lýðræði og mannréttindi	13
Jafnrétti	14
Heilbrigði og velferð	14
Sköpun	15
Samþætt og skapandi leikskólastarf	15
Læsi og samskipti.....	15
Tölvur og tæknilæsi.....	17
Heilbrigði og vellíðan.....	18
Sjálfbærni og vísindi.....	19
Sköpun og menning.....	20
Fjölskyldan og leikskólinn	22
Tengsl skólastiga og fimm ára starf	24
Sérkennsla	26
Leiðarljós leikskóla	26
Mat og eftirlit	28

Inngangur

Skólanámskrá leikskólans Sólborg er leiðarvísir um starfsemi hans. Skólanámskráin gefur fyrirheit um það hvernig leikskólinn muni vinna að þeim uppeldismarkmiðum sem hann hefur sett sér. Skólanámskrá þjónar einnig þeim tilgangi að vera upplýsingaveita til starfsmanna, foreldra, rekstraraðila og annarra hagsmunaaðila skólans.

Samkvæmt lögum er leikskólastjóri Hulda Björk Stefánsdóttir ábyrg fyrir gerð skólanámskrár. Að vinnslu skólanámskrár leikskólans Sólborg komu leikskólastjóri, sérkennslustjóri og kennarahópurinn en foreldraráð er ráðgefandi um skólanámsskrána. Að auki komu fulltrúar Hjallastefnunnar ehf. að þeim þáttum námskrárinnar sem eru sameiginlegir öllum leikskólum Hjallastefnunnar.

Um leikskólann

Leikskólinn Sólborg er staðsettur við Sólheima 1-3-5 og hefur starfað frá árinu 1984. Rekstraraðili leikskólans er Hjallastefnan ehf. samkvæmt þjónustusamningi við Sandgerðisbæ og hefur svo verið frá ágúst 2012. Framkvæmdastjóri Hjallastefnunnar ehf. er Þórdís Jóna Sigurðardóttir. Leikskólastjóri Sólborgar er Hulda Björk Stefánsdóttir. Umsjón með sérkennslu og aðstoðar stjórnandi er Þórdís Marteinsdóttir og ráðgjafar skólans eru starfsmenn Hjallastefnunnar á hinum ýmsu sviðum s.s sálfræðingur. Hjallastefnan tók við ráðgjöf vegna sérkennslu um áramótin 2012/2013. Sveitarfélagið sér um lagfæringar og viðhald á útisvæi leikskólans, mokstur á bílaplani og annað sem þurfa þykir á lóðinni.

Í Sólborg eru alls 110 nemendur og 27 starfsmenn. (skráð 1.apríl 2017). Húsnæði skólans er 863 m² og skiptist hann í 6 kjarna. Aldur barnanna er frá átján mánaða til sex ára. Á kjarnana er börnum skipt eftir aldri og kyni. Kjarnarnir heita; Blái kjarni yngri (3-4 ára), Blái kjarni eldri (5-6 ára), Rauði kjarni yngri (3-4 ára), Rauði kjarni eldri (5-6 ára), Guli kjarni (18 mán.-3 ára) og Græni kjarni (18 mán.-3 ára). Leikskólinn er opinn frá kl.7:45 á morgnana til 16:30 síðdegis og er dvalartími barnanna mismunandi.

Gjaldskrá Sólborgar er sú sama og verið hefur hjá sveitafélaginu. Umsóknir um leikskóladvöl fara fram í gegnum vef Hjallastefnunnar (hjalli.is/solborg).

Táknbirting leikskólans

Meðal tákna leikskólans bæði inn á við og út á við eru m.a. merki Hjallastefnunnar og fáni auk skólabúninga barna og starfsfólks og skólasöngs Hjallastefnunnar.

Hjallastefnumerkið er hannað af höfundi Hjallastefnunnar í samvinnu við foreldri í einum af skólunum okkar. Merkið myndar H með þaki sem er alþjóðlegt tákn Bliss-kerfisins

fyrir „skjól“. Stúlka og drengur eru í sitt hvorum hlutanum sbr. kynjauppeldi Hjallastefnunnar en þau leiðast sem er tákn fyrir þjálfun kynjanna í samskiptum og vináttu. Blómið milli þeirra er tákn fyrir tengsl stefnunnar við náttúruna og þá áherslu sem lögð er á að rækta virðingu fyrir umhverfi og samfélagi.

Skólaföt

Skólafatnaður er notaður í leikskólanum, bæði fyrir börn og starfsfólk. Markmiðið er margþætt en sem dæmi má nefna að með samskonar skólafatnaði styrkist liðsheild meðal barnanna, samkeppni minnkar og öll börn mæta í þægilegum og slitsterkum vinnufatnaði á degi hverjum. Fötin samanstanda af tveimur tegundum íþróttabuxna, annars vegar joggingbuxur og hins vegar léttbuxur (leggings). Í boði eru stuttermá og langerma bolir sem börnin geta valið í rauðum og bláum lit. Rauð flíspeysa eða lopapeysa í rauðum eða bláum lit eru einnig hluti skólafatanna. Auk þessa býðst börnunum að kaupa stuttbuxur og “buff” með Hjallastefnumerkinu sem hvorutveggja eru þægileg viðbót þegar fer að vora. Til að mæta óskum stúlkanna um kvenlæg einkenni í skólafötunum eru í boði þægileg íþróttapils í sömu litum og skólabolirnir.

Foreldrum er ekki skylt að kaupa fatnaðinn en þeim er tilkynnt um fyrirkomulagið strax í upphafi þegar þeir velja leikskóla. Allur fatnaðurinn er seldur í skólanum og geta foreldrar valið að dreifa kostnaði við kaupin á allt að sex mánuði. Kjósi foreldrar að kaupa ekki skólaföt fær barnið lánaða skólaboli á skólatíma án endurgjalds.

Skólasöngur

Skólasöngur allra skóla Hjallastefnunnar er við ljóð sex ára stúlku í Barnaskóla Hjallastefnunnar í Garðabæ, við lag sem afi stúlkunnar; Atli Heimir Sveinsson, gaf Hjallastefnunni.

Skólasöngur Hjallastefnunnar

Lag: Atli Heimir Sveinsson. Ljóð: Auður Teitsdóttir

Í skóla er gaman,
krakkar leika.
Strákarnir/stelpurnar dansa,
stelpur/strákar spinna,
gleði finna.
Hlæja og hlæja í hjarta sér

Hlæja og hlæja í hjarta sér

Hjallavefurinn: www.hjalli.is

Leikskólinn Sólborg á sína eigin heimasíðu á Hjallavefnum: www.hjalli.is. Heimasíðan er hluti af samþættu rekstrar- og vefumsjónarkerfi sem sérhannað er fyrir Hjallastefnuskóla. Heimasíðan er mjög mikilvæg upplýsingagjöf til fjölskyldna, starfsfólks og nærsamfélags. Forsíða skólans hýsir almennar fréttir af skólastarfinu og er öllum opin og það sama gildir um allar helstu upplýsingar um starf skólans.

Ný og endurbætt heimasíða sem jafnframt er app fyrir foreldra sem býður upp á að foreldrar hafa aðgang að grunn upplýsingum í Karella kerfinu sem og í appinu sem gefur þeim fullkomna yfirsýn yfir dag barnsins í leikskólanum. Framtíð leikskólanna felst í tækninni og er því Karella appið bylting í samskiptum á milli skóla og heimilis. Þar sjá foreldrar viðveruskráningu barns/barna sinna, matar- og svefnskráningu. Foreldrar sjá nýjustu myndir sem teknar eru af barninu í leik og starfi. Appið eykur möguleika á einfaldari skilaboðaleið milli heimilis og skóla í formi einkaskilaboða og fjöldaskilaboða. Foreldrar geta tilkynnt veikindi barna sinna, leyfi, hver sækir barnið og skólinn getur minnt á að það vanti t.d. aukaföt og/eða komið öðrum skilaboðum beint til foreldra.

Gildi skólans og hugmyndafræðilegar áherslur

Leikskólinn Sólborg starfar eftir Aðalnámskrá leikskóla frá árinu 2011 svo og Hjallastefnunni, íslenskri uppeldisstefnu sem Margrét Pála Ólafsdóttir er höfundur að. Skólinn er því hluti af tvenns konar faglegu samhengi; annarsvegar deilir leikskólinn faglegri sýn með öllum leikskólum Íslands sem starfa eftir Aðalnámskrá og hinsvegar deilir leikskólinn sýn með öðrum Hjallastefnuskólum bæði á leik- og grunnskólastigi. Þetta skapar Sólborg því nokkra sérstöðu hvað varðar námskrá þar sem fræðilegur grunnur allra Hjallastefnuskólanna er sá sami og ákveðinn grunnur skólanámskrárinnar er því sameiginlegur öllum leikskólum Hjallastefnunnar enda starfa þeir allir að sömu markmiðum um jafnrétti í skólastarfi. Leiðir hvers skóla að markmiðunum eru að mörgu leyti áþekkar en menning hvers skóla setur sinn svip á þær enda er í höndum starfsmannahópsins á hverjum stað að útfæra þann hluta skólanámskrár.

Skólastefna sveitarfélags

Skólastefna sveitarfélagsins Sandgerðisbæjar inniheldur nokkra þætti. Þar má nefna að lögð er áhersla á:

- ❖ Andlegt og líkamlegt heilbrigði nemenda.
- ❖ Metnað og árangur.
- ❖ Jákvæðni, gleði og gagnkvæma virðingu.
- ❖ Fjölbreytt námsframboð.
- ❖ Samvinnu, jafnrétti, lýðræði og ábyrgð.

Skólstefnan nær yfir nemendur, starfsfólk, nám og kennslu, hollustu og hreyfingu, samfélag og umhverfi. Hver skólastofnun getur markað sína eigin starfs- og verkefnaáætlun í samræmi við stefnu bæjarfélagsins en hefur að öðru leyti frjálsar hendur um skipulag og framkvæmd starfsins. Leikskólinn Sólborg tekur mið af skólastefnu Sandgerðisbæjar og hefur gildi hennar í heiðri. Starfsmenn Sólborgar tóku þátt í að móta og vinna skólastefnu Sandgerðisbæjar.

Hjallastefnan í hnotskurn

Leikskólinn Sólborg starfar samkvæmt Hjallastefnunni, íslenski uppeldisstefnu sem byggir á kenningum Margrétar Pálu Ólafsdóttur. Hjallastefnan kom fyrst fram í núverandi mynd í leikskólanum Hjalla í Hafnarfirði. Námskrá Hjallastefnunnar felst í bæði meginreglum og kynjanámskrá svo og skráðum verkferlum í skólastarfinu. Margrét Pála Ólafsdóttir lýsir Hjallastefnunni í Handbók starfsfólks í leikskólum Hjallastefnunnar (Útg. Hjallastefnan 2012) og í bókinni Æfingin skapar meistarann (Endurútg. Bókafélagið 2012).

Í Hjallastefnuskólum er kynjaskipting er notuð til að tryggja jafnræði stúlkna og drengja og gefa báðum kynjum uppbót á þeim sviðum sem ekki tilheyra hefðbundnum kynhlutverkum. Hjallastefnan er ekki eyland heldur tengd hugmyndum um frjálst uppeldi á borð við þær sem Alexander S. Neill lagði fram. Að auki eru hugmyndir verkhyggjunnar lagðar til grundvallar en benda má á áherslur Hjallastefnunnar á raunhæfar og ígrundaðar lausnir í því samhengi svo og raunveruleikatengd verkefni í skólastarfi. Víða má sjá enduróm af kenningum Charles Peirce, William James og John Dewey í Hjallastefnustarfi og að auki er litið til skólaaðferða Carolyn Pratt, Rudolf Steiner og Maríu Montessori. Hugmyndir Lev Vygotsky eru einnig grunnur gagnvart hópstjórastarfinu.

Hjallastefnan hefur verið rannsökuð í nokkrum rannsóknum og hafa þær bent til þess að stefnan hafi jákvæð áhrif á margan hátt. Má þar nefna meistaraprófsrannsókn Margrétar Pálu Ólafsdóttur árið 2000 sem benti til þess að börn sem höfðu dvalist á Hjallastefnuleiksskóla, væru öruggari og ófeimnari í samskiptum við hitt kynið heldur en börn úr samanburðarhópi. Viðamikil rannsókn dr. Valdísar Jónsdóttur á námsumhverfi barna sýndi að hávaði var mælanlega minni í Hjallastefnuleiksskólum en öðrum leikskólum. Nánari rannsóknarupplýsingar er að finna á hjallavefnum á slóðinni: www.hjalli.is

Kynjanámskrá Hjallastefnunnar

Kynjanámskráin er birtingarmynd á hugsjónum Hjallastefnunnar um jafnrétti stúlkna og drengja. Í hinu kynjaskipta skólastarfi er markmiðið að gera báðum kynjum ávallt jafnhátt undir höfði og mæta ólíkum þörfum stúlkna og drengja. Jafnframt er

markmiðið að gefa þeim kost á að starfa og leika á eigin forsendum þar sem menning beggja kynja er virt og viðurkennd.

Kynjaskiptingin felst í þremur meginþáttum. Í fyrsta lagi er kynjaskilningur Hjallastefnunnar á því innbyggða kynjamisrétti sem hamlar réttlæti og lýðræði í samfélagi okkar. Í öðru lagi er kynjanámskrá Hjallastefnunnar sem er leið til að efla og auka möguleika og rétt bæði stúlkna og drengja í daglegu skólastarfi. Í þriðja lagi er kynjafræðsla þar sem kennarar vinna á vitsmunalegum grunni að því að hamla gegn staðalmyndum kynjanna og skapa nýjan skilning hjá báðum kynjum.

Lotur

Samkvæmt kynjaskilningi Hjallastefnunnar er gengið út frá að kynin öðlist takmarkaða færni og æfi of fáa eiginleika vegna heftandi kynhlutverka og kynjamótunar sem samfélagið ákvarðar á grundvelli kynferðis. Hjallastefnan mætir þessu með að þjálfa bæði kyn í öllum mennskum eiginleikum og eru loturnar kennslutækið til þess. Hver lota stendur í fjórar vikur í senn og eru fyrstu þrjár loturnar á haustönn (sjá skólalagatal leikskólans) og seinni þrjár á vorönn. Á milli lota eru svonefndar opnar vikur þar sem viðfangsefni eru alfarið óbundin. Allir þættir kynjanámskrár eru þó ávallt í forgrunni í öllu skólastarfinu. Loturnar lúta til skiptis að félagslegri þjálfun og einstaklingsþjálfun. Fyrsta lota skólaársins er félagsleg, síðan kemur einstaklingslota og þannig koll af kolli fram á vor.

Yfirheiti hverrar lotu er almennt hugtak; lýsandi fyrir viðkomandi svið en heitinu fylgja síðan fjögur hugtök eða orð sem útskýra hvað þarf að æfa til að ná þeim árangri sem yfirheitið lýsir. Orðin fjögur eru svonefndir lotulyklar og er eitt orð einkennandi fyrir hverja viku lotunnar. Hverri lotu lýkur með uppskeruviku.

Fyrsta lota – Agi: virðing, heðgun, kurteisi, framkoma.

R-reglurnar eru í hávegum hafðar í Hjallastefnustarfi; röð, regla og rúttína í fyrirrúmi á öllum sviðum. Kjarnað umhverfi alls staðar, allir hlutir merktir, umferðarreglur merktar og sýnilegt og áþreifanlegt hvernig allt á að vera. Þaulhugsuð dagskrá og einfaldleiki í öllu skipulagi er jafnmikilvægt og umhverfiskjörnunin. Í kjarnastarfinu er síðan áherslan á skarpa nemendastjórnun með nákvæmri eftirfylgd og

hegðunarreglum sem börnin taka þátt í að móta, kynna og endurskoða. Fyrstu lotunni lýkur með Framkomuviku.

Önnur lota – Sjálfstæði: sjálfstyrking, sjálfstraust, öryggi, tjáning.

Einstaklingsathygli og hvatning er kjarni þessarar lotu. Kennarar leggja sig fram við að nálgast hvern og einn nemanda og sannfæra bæði nemandann og fjölskylduna um óendanlegan vilja skólans til að hafa þennan einstakling í fyrsta sæti! Annarri lotu lýkur með Tjáningarviku.

Þriðja lota – Samskipti: umburðarlyndi, hjálpsemi, víðsýni, samstaða.

Þessi lota er í raun eineltisáætlun Hjallastefnunnar því hér er fjallað um samskipti í sinni víðustu mynd, nemendum kennt að virða landamæri annarra og standa saman um jákvæða framkomu og jákvæða hegðun, enda má segja að þessi lota snúist um félagslega jákvæðni. Þriðju lotu lýkur með Samstöðuviku.

Fjórdða lota – Jákvæðni: ákveðni, hreinskiptni, bjartsýni, gleði.

Vitaskuld er jákvæðni alltaf í fyrirrúmi alla daga skólaársins en í upphafi vorannar er tækifæri til að formgera jákvæðniæfingarnar. Samhliða þjálfuninni í að skilja hvað jákvæð afstaða til lífsins þýðir, ber að vinna verkefni sem þjálfar börnin í að setja mörk fyrir sjálf sig, landamæri sem þau geta af ákveðni og elskulegheitum tjáð sig um. Fjórdðu lotunni lýkur með Gleðiviku.

Fimmta lota – Vinátta: félagsskapur, umhyggja, nálægð, kærleikur.

Vináttulotan er beint framhald af bæði samskipta- og jákvæðnilotunni og í reynd hástígg þeirrar félagslegu jákvæðni sem þjálfuð hefur verið. Þar styrkjum við og eflum vináttu á allar lundir og vinaleikir s.s. leynivinaleikir barna- og fullorðinna eru skemmtilegt tækifæri. Einnig er mikilvægt að vinna með skilgreiningar á vináttunni, álit barnanna á vináttunni og hvað það þýðir að vera vinur eða vinkona. Fimmtu lotu lýkur með Kærleiksviku.

Sjötta lota – Áráðni: kjarkur, kraftur, virkni, frumkvæði.

Þessari síðustu lotu kynjanámskrárinnar er ætlað að reka smiðshöggið á heildarstarf vetrarins hvað varðar persónuþroska, bæði í einstaklings- og félagslegu tilliti og

skilning barnanna á fjölbættum eiginleikum og mannlegri hæfni. Frumkvæði í sinni víðustu mynd er styrkt og fjallað vitsmunalega og verklega um möguleika nemenda til að hafa áhrif á umhverfi sitt með nýjum hugmyndum og nýjum lausnum, lýðræðislegum reglubreytingum og formlegum tillögugerðum til stofnana og aðila sem hafa áhrif á líf okkar. Sjöttu lotunni lýkur með Frumkvöðlaviku.

Meginreglur

Skólabragur og stofnanamenning leikskólans Sólborgar byggir á meginreglum Hjallastefnunnar. Þar er kveðið á um þau viðhorf til barna og fjölskyldna sem starfsmannahópurinn sameinast um að útfæra á hverju skólaári. Grundvöllurinn er hin barnhverfa hugmyndafræði þar sem bæði þarfir barna svo og réttur þeirra til að njóta bernsku sinnar er í fyrirrúmi. Í meginreglunum er einnig skýr áhersla á hlutverki starfsfólks og þeim samskiptamáta sem setur jákvæðni og lausnamiðaðar aðgerðir í fyrsta sæti og þar er einnig starfsmanna- og jafnréttisstefna leikskólans. Einnig kveða meginreglurnar á um umhverfi og efnivið skólans svo og viðhorf til umhverfis og náttúru.

Meginreglurnar eru í skýrri forgangsörð þar sem fyrstu reglurnar hafa skýran forgang og hver regla byggir á þeirri sem á undan kemur. Jafnframt er fyrsta reglan innsti kjarni starfsins og koll af kolli umlykur hver regla þá næstu á undan.

Fyrsta meginregla; börn og foreldrar

Hjallastefnunni er ætlað að mæta hverju barni eins og það er og virða og viðurkenna ólíkar þarfir aldurshópa, kynja og einstaklinga óháð uppruna og menningu. Skólanum ber einnig að virða valfrelsi og ólíkan áhuga barna og hlúa á víðfeðman hátt að velgengni allra.

Önnur meginregla; starfsfólk

Hjallastefnunni er ætlað að stuðla að því að jákvæðni, gleði og kærleikur séu ráðandi öfl í samskiptum starfsfólks svo og í öllum samskiptum við börn og foreldra og aðra sem koma að málum skólans.

Priðja meginregla; umhverfi

Hjallastefnunni er ætlað að skapa samfélag innan hvers skóla þar sem jafnvægi, einfaldleiki og gagnsæi er ráðandi í dagskrá, umhverfi og búnaði og reglur eru sýnilegar og áþreifanlegar. Þannig gefst börnum skiljanlegt og viðráðanlegt umhverfi miðað við aldur þeirra, þroska og getu.

Fjórða meginregla; efniviður

Hjallastefnunni er ætlað að bjóða upp á leikefnivið og einföld námsgögn þar sem sköpun og ímyndun er í fyrirrúmi í fjölbreyttri reynslu hvers barns. Þannig skapar sjálfbjarga fólk eigið nám og leikheim með eigin lausnum og raunveruleikatengd verkefni eru í fyrirrúmi.

Fimmta meginregla; náttúra

Hjallastefnunni er ætlað að kenna börnum að skynja og njóta náttúrulegs umhverfis og virða náttúruna með nýtni, nægjusemi og hófsemi svo og með umhirðu og endurvinnslu.

Sjötta meginregla; samfélag

Hjallastefnunni er ætlað að hjálfa aga og hegðun á jákvæðan og hlýlegan en um leið ákveðinn og hreinskiptinn hátt. Með nákvæmni og festu verður taminn vilji leiðin til öryggis og frelsis fyrir alla í rósemd og friði innan skólasamfélagsins og síðar til ábyrgrar þátttöku í lýðræðisþjóðfélagi.

Grunnþættir menntunar

Í Aðalnámskrá leikskóla frá 2011 eru grunnþættir menntunar skilgreindir. „Grunnþættirnir snúast um læsi á samfélag, menningu, umhverfi og náttúru þannig að börn og ungmenni læri að byggja sig upp andlega og líkamlega, að bjarga sér í samfélaginu og vinna með öðrum. Grunnþættirnir snúast einnig um framtíðarsýn og getu og vilja til að hafa áhrif og taka virkan þátt í að viðhalda samfélagi sínu, breyta því og þróa það.“ Grunnþættirnir eru eftirfarandi: Læsi, sjálfbærni, lýðræði og mannréttindi, jafnrétti, heilbrigði og velferð, sköpun.

Læsi

„Læsi snýst um samkomulag manna um málnotkun og merkingu orða í málsamfélagi og er því félagslegt í eðli sínu. Það er háð hefð og er því ekki færni sem einstaklingar geta öðlast og beitt óháð stað og stund, menningu og gildum. Læsi krefst skriffæra, efnis til að skrifa á og miðils, t.d. bókar, til að koma ritsmíðinni á framfæri og snýst því að hluta til um tæknimiðla og verkunnáttu“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2011).

Í Sólborg eru lesnar sögur, farið með vísur, þulur og unnið með- rím ásamt því að styðjast við viðurkennt málörvunarefni í daglegu starfi leikskólans. Við leitumst við að nota fjölbreytilegt málfar og gefa börnunum tækifæri til að tjá sig sem og að hlusta á aðra. Við notumst við opinn efnivið sem örvar ímyndunaraflíð þar sem leikurinn tekst á við ólíkar áskoranir bæði hvað varðar skapandi hugsun og tungumálið okkar. Allir nemendur við skólans fá markvissa þjálfun sem miðar að góðum undirbúningi fyrir lestrarnám grunnskólans. Hjallastefnan býr svo vel að eiga námsskrá í íslensku þar sem öll íslensku mállhjóðin er lögð inn í gegnum leikinn. Umhverfi okkar er vel merkt og bókstafir eru meðal annars sýnilegir allan veturinn á öllum kjörnum skólans. Nokkrir kennarar hafa farið á málörvunarnámskeið og við munum áfram halda áfram að mennta okkur því vel upplýstir kennarar eiga auðveldara með að ýta undir áhuga barnanna og hvetja þau á jákvæðan máta. Leikskólinn tekur þátt í framtíðarsýn Reykjanesbæjar og vinnur núna eftir áætlun í marvissri málörvun sem er skipt niður á allan aldurshóp. Hver kennari er með áætlun fyrir sinn hóp og allir vinna eftir sömu áætlun þannig að barnið fær þjálfun í því sama, sama hvar það er statt hverju sinni í skólanum, í hópatíma eða sérkennslu.

Sjálfbærni

„Menntun til sjálfbærni miðar að því að gera fólki kleift að takast á við viðfangsefni sem lúta að samspili umhverfis, félagslegra þátta og efnahags í þróun samfélags“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2011).

Í Sólborg er börnum hjálpað áfram til að öðlast sjálfstæði og auka frumkvæði þeirra. Þau fá að spreyta sig við daglegar athafnir s.s. klæðnað, matmálstíma, salernisferðir ofl. Ein lota kynjanámskrárinnar, sjálfstæðislotan, tekur vel á þessum þáttum en þá erum við sérstaklega að æfa sjálfstraust, öryggi og tjáningu. Þar leggjum við grunninn að sjálfstæði einstaklingsins og sjálfbærni.

Börnin eru að miklu leiti sjálfbær hvað varðar vinnu með efnivið skólans því hann er opinn og ýtir undir hugvit og sköpun barnanna sjálfra.

Hver kjarni er sjálfbær hvað varðar mönnun og hlutverk og hver hópstjóri sjálfbær með sinn hóp. Börnunum er skipt á kjarnana eftir kyni og aldri og gefur það okkur tækifæri til að þjálfa þau markvisst eftir þroska og getu innan kjarnans. Með jákvæðri styrkingu, hvatningu og hrósi ásamt því að gefa þeim tækifæri til að spreyta sig og leita lausna í leik og leysa sjálf úr sínum deilumálum geta kennara aukið sjálfbærni í barnahópunum til muna. Þetta höfum við í huga í öllum daglegum athöfnum, hópátímum og valtímum.

Lýðræði og mannréttindi

„Forsenda lýðræðis er samábyrgð, meðvitund og virkni borgaranna sem gerir þá færa um að taka þátt í að móta samfélag sitt og hafa áhrif nær og fjær. Virðing fyrir manngildi og heilbrigði barna og ungmenna felur bæði í sér virðingu fyrir mannréttindum þeirra og viðurkenningu á hæfileikum þeirra og þroskamöguleikum“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2011).

Hjallastefnan styðst við lýðræði í dagskipulagi sínu, með jafnri skiptingu kennarastýrðrar verkefna í hópátímum og valtímum þar sem börnin velja sér viðfangsefni. Með því að skipta börnunum niður í litla hópa náum við að tryggja að hvert barn njóti sín sem best og fái að hafa áhrif á hópinn og hópastarfið. Hið kennarastýrða hópastarf tekur þó einnig mið að áhuga barnanna, þroska þeirra og getu þar sem þau fá einnig að hafa áhrif á verkefnavalið. Allt starf kennara snýr að því að

koma lýðræðislega fram með því að taka hverju barni eins og það er og aðstoða það á jákvæðan og uppbyggilegan hátt. Verkefnaflóran er fjölbreytt til að efla reynsluheim og þar með víðsýni barnanna. Efniviðurinn okkar er hlutlaus og því ókynjaður. Það tryggir að hann má nota á mjög fjölbreyttan hátt og börnin nýta sköpunarkraftinn og hugmyndaflugið sem best.

Leikskólinn virðir allar trúarskoðanir og minnihlutahópa því það er mikilvægt að öll sjónarmið fái að njóta sín í leikskólaumhverfinu.

Jafnrétti

„Markmið jafnréttismenntunar er að skapa tækifæri fyrir alla til að þroskast á eigin forsendum, rækta hæfileika sína og lifa ábyrgu lífi í frjálsu samfélagi í anda skilnings, friðar, umburðarlyndis, víðsýnis og jafnréttis. Í skólastarfi skulu allir taka virkan þátt í að skapa samfélag jafnréttis og réttlætis“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2011).

Með kynjaskiptu starfi gefum við hvoru kyni um sig tækifæri til að njóta sín á þeirra eigin forsendum því menning kynjanna er um margt ólík. Við leggjum ríka áherslu á það að stúlkur og drengir fái að nýta til fullnustu hæfileika sína og leggjum rækt við að afmá staðmyndir kynjanna með því að opna huga þeirra gagnvart mörgum ólíkum hlutverkum í nútíð og framtíð. Í dagsskrá leikskólans er gert ráð fyrir að bæði kynin njóti sömu tækifæra til leiks og náms og eflum jákvæðni og virðingu þeirra á milli.

Orðaval okkar sem og val á söngtextum og bókum skal sérstaklega valin með gildin okkar til hliðsjónar, þ.e. að ekki halli á annað kynið eða að öðru kyninu sé hampað á kostnað hins.

Heilbrigði og velferð

„Allt skólastarf þarf að efla heilbrigði og stuðla markvisst að velferð og vellíðan enda verja börn og ungmenni stórum hluta dagsins í skóla“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2011).

Í Sólborg er börnunum boðið upp á holla hressingu milli mála og miðað við að vatn sé alltaf aðgengilegt. Hér eru viðhafðar góðar hreinlætisvenjur og starfsfólk hvetur og kennir handþvott og almennt hreinlæti. Útivera og hreyfing er daglegur þáttur í starfinu okkar og umhverfið okkar býður upp á fjölbreytilega hreyfingu.

Efniviðurinn er fjölbreytilegur og öruggur og laus við skaðleg efni.

Með jákvæðu viðmóti, umhyggju, hvatningu og hrósi stuðla kennarar að almennri vellíðan barnanna. Í jákvæðu andrúmslofti er auðveldara að ná að þroskast og láta ljós sitt skína. Í Sólborg er matráður, matur er eldaður á staðnum. Farið er eftir matarstöðlum Lýðheilsustöðvar.

Sköpun

„Í sköpun felst að móta viðfangsefni og miðla þeim, búa til, gera eitthvað nýtt eða öðruvísi en viðkomandi kann eða hefur gert áður. Sköpun er að uppgötva, njóta, örva forvitni og áhuga, virkja ímyndunarafli og leika sér með möguleika“ (Aðalnámskrá leikskóla, 2011).

Dagsskráin okkar og efniviður styðja við frjálstan leik barnanna þar sem forvitni hugmyndaauðgi og sköpunargleði fær notið sín.

Við miðum við að kennarar séu ávallt virkir í þekkingarleit barnanna og styðji þannig við hugmyndir þeirra og sýni þeim virðingu. Við leggjum okkur fram við að bæta við þann efnivið sem er náttúrulegur, endurvinnanlegur og laus við skaðleg efni. Sjötta lota kynjanámskrárinnar ber yfirskriftina; Áráðni, kjarkur, kraftur og virkni. Hún tekur vel á þeim þáttum sem snúa að því að hvetja börnin til að fara skrefninu lengra og prófa sig áfram á nýjan hátt og efla frumkvæði sitt.

Sambætt og skapandi leikskólastarf

Markmið Aðalnámskrár leikskóla eru sambætt við leikskólastarfið og gefst starfsfólki og börnum tækifæri til þess að vinna með námssvið Aðalnámskrár ýmist í frjálsum leik barnanna í val tímum eða með markvissum og skipulögðum hætti í hópatímum.

Læsi og samskipti

Í leikskólanum Sólborg er unnið með læsi á víðfeðman og fjölbreyttan hátt. Mikil áhersla er lögð á tjáningu í daglegu starfi og börnunum markvisst kennt að orða vilja sinn á jákvæðan og opinn hátt. Í Aðalnámskrá leikskóla segir *„Læsi í víðum skilningi þess orðs er mikilvægur þáttur samskipta. Læsi í leikskóla felur í sér þekkingu, leikni*

og hæfni barna til að lesa í umhverfi sitt og tjá upplifun sína sína, tilfinningar og skoðanir á fjölbreyttan hátt“ (2011).

Í skólanum er lögð mikil áhersla á á söng þar sem langir og stundum flóknir textar æfa tilfinningu fyrir málnotkun og hrynjandi tungumálsins. Þulur eru þuldar og vísur kveðnar líkt og annars staðar í leikskólastarfi. Í Hjallastefnunni er síðan lögð rík áhersla á málskilning og merkingu og sérkennileg málnotkun er hluti af skólamenningunni. Þannig eru gömul íslensk orð oft notuð í stað algengari orða, til þess að gefa daglegri notkun tungumálsins aukna dýpt, auðga orðaforða barnanna og brjóta upp staðlaðar hugmyndir og gildishlaðnar klisjur.

Tungumálið er völdugt samskiptatæki sem getur myndað stórkostleg samskipti fólks í milli en getur líka verið hárbeitt vopn. Í Hjallastefnustarfi er leitast við að kenna börnum muninn þarna á milli. Markvisst er unnið að því að kenna þeim þá ábyrgð sem felst í orðum og þeim kennd hugtök til þess að skilgreina erfið samskipti. Jafnréttisáhersla kemur einnig fram í málnotkuninni en í vali orðalags er reynt að gæta jafnréttis og t.d. er börnum hrósað og þau hvött til dáða með kynhlutlausum orðum á borð við „frábær“.

Mikil áhersla er lögð á að börnin fái tækifæri til að tjá tilfinningar sínar og eru kennarar ávallt til aðstoðar til að stýra umræðum ef ágreiningur milli barna kemur upp. Einnig eru reglulega haldnir „fréttatímar“ þar sem þess er gætt að öll börn fái tækifæri til þess að segja frá viðburðum lífs síns eða öðru sem þeim liggur á hjarta bæði í stórum og smáum hópum.

Lýðræðisfundir eru haldnir reglulega og þar fá börnin tækifæri til þess að æfa lýðræðislega virkni og réttlát félagsleg samskipti hvað varðar málefni sem hæfir aldri þeirra. Á lýðræðisfundi má til dæmis ákveða verkefni í hópatímum næstu viku eða hafa áhrif á matseðil skólans.

Í Hjallastefnuskólum eru bækur notaðar á markvissan hátt og virðing borin fyrir þeim. Vel er vandað til þegar bækur eru valdar og mikilvægt er að innihald þeirra falli vel að hugmyndafræði Hjallastefnunnar, einkum hvað varðar jafnréttishugsjónina. Auk

hefðbundinna sagna- og ljóðabóka á leikskólinn nokkurt safn myndskreyttra fræðibóka. Til viðbótar við það að lesa bækur fyrir börn er lögð áhersla á að kennarar lesi bækur og læri sögurnar sem þeir svo endursegja börnunum. Börnin virkja hugmyndaflugið þegar þau ímynda sér þær aðstæður sem sagan greinir frá og þátttaka barnanna er meiri þar sem þau geta haft áhrif á söguþráðinn og þannig getur góð saga orðið samvinnuverkefni barna og kennara.

Eldri hóparnir í leikskólanum nota bókasafn sveitarfélagsins og fara þangað bæði til að skoða og handfjatla bækur og til að fá þær lánaðar til lesturs í leikskólanum. Einnig eru hóparnir duglegir við að búa til sínar eigin bækur úr ljóðum og frásögnum barnanna sem kennarinn skráir og börnin myndskreyta, binda inn og lesa saman.

Einn grunnþáttur samskipta í nútímanum er vald á erlendum tungumálum. Strax frá tveggja ára aldri er lagður grunnur að framtíðartungumálafærni þar sem einföld kynning er á ensku eina viku í hverri kennslulotu allt skólaárið eða alls 6 vikur á ári. Máltökuhæfni barnanna er nýtt þar sem þau innhverfa orð og framburð í leikjum og söngvum. Fyrirkomulag enskukynningarinnar byggir á þróunarstarfi Elizabeth Nunberg og samvinnu hennar við starfsfólk Hjallastefnunnar frá ársbyrjun 2003. Enskukennarar eru með ensku sem fyrsta móturmál til að tryggja rétta framburðarkennslu fyrir börn á næmiskeiði til máltöku en kennarar barnsins eru ávallt með í enskukennslunni til að fylgja innlögnum enskukennarans eftir.

Tölvur og tæknilæsi

Eldri börnin í skólanum hafa aðgang að spjaldtölvum undir leiðsögn kennara þar sem byggð er upp færni í að leita sér upplýsinga á sem fjölbreytilegastan hátt og gera börn læs á tækni og upplýsingar. Haft er að leiðarljósi að hafa kennsluhætti sem tengdasta daglegu lífi og að verkefni sem unnin eru séu raunveruleikatengd. Í færni í notkun tölvubúnaðar eru spjaldtölvur notaðar sem koma inn með nýja möguleika fyrir leikskólabörn þar sem samhæfing augna og handa hefur hingað til sett þeim skorður í tölvunotkun. Spjaldtölvur eru hluti af daglegu leikskólastafi barnana.. Jafnhliða nota þau kennsluforrit sem hæfa s.s. teikniforrit, Lærum og leikum með hljóðin, stærðfræðiforrit og fl.

Heilbrigði og vellíðan

Í Aðalnámskrá leikskóla (2011) segir: „Í leikskóla eiga börn að læra um og tileinka sér heilbrigða lífshætti, hollt mataræði, hvíld, hreinlæti og hreyfingu“.

Allur matur skólans er eldaður á staðnum og út frá stöðlum Hjallastefnunnar um gæði matar. Þar má nefna skýr ákvæði um notkun aukaefna, takmörkun fitu og hlut trefja og grænmetis í fæðu barna og eru manneldissjónarmið Lýðheilsustöðvar höfð að leiðarljósi. Gæðastaðlarnir eru viðurkenndir af næringarfræðingi Vinnuverndar og unnið í samvinnu við matreiðslumeistara í eldhúsum Hjallastefnuskólanna. Skýrar reglur gilda um þjónustu við börn með ofnæmi og fæðuóþol.

Hreyfing er grundvallaratriði í Hjallastefnustarfi og daglega er öllum börnum tryggð reglubundin hreyfing inni eða úti. Í stað skylduútvistar tryggja kennarar að hvert barn fái daglega útvist og næg tækifæri gefist til útvistar. Í hópatímum er mikið farið út enda viðmið að hver hópur fari út í hópatíma daglega og þá til þess að vinna eitthvað ákveðið verkefni með kennara sínum, fara í gönguferð, hlaupa eða fara í aðrar íþróttir. Á valtíma er útisvæði ávallt í boði og þá er um að ræða frjálsan leik. Leikskólinn Sólborg er vel staðsettur í nágrenni við sjóinn og er fjaran stór þáttur í útvistarsvæði barnanna. Heiðin er aðeins í fimm mínúta göngufæri frá leikskólanum og móinn þar er endalaus uppspretta náms- og leiktækifæra er tengjast náttúrunni.

Skólinn er á fullu í innleiðingu námsstefnunnar Leikur að læra. Þetta er aðferð sem hægt er að nota í allri kennslu. Á hverjum þriðjudegi og fimmtudegi eru Leikur að læra dagar. Þá byrjar dagurinn á því að sett eru upp foreldraverkefni sem börnin gera með foreldrum sínum þegar þau mæta á morgnanna. Allt starfsfólk fór í apríl 2017 til Alicante á námskeið í Leikur að læra til að innleiða þessa aðferð enn betur.

Á valtíma er einnig í boði leikur í leikstofu og kubbastofu þar sem gefast tækifæri til hreyfileikja í leikjum með dýnur, púða, teppi og holukubba (hollow-blocks). Leikirnir á þessum svæðum gefa tækifæri til að byggja byggingar, setja upp þrautabrautir auk þess sem vinsælt er að útbúa leikfimitæki. Á öðrum svæðum á leiktíma er unnin fínhreyfivinna en börnin eru hvött til þess að nota fjölbreyttar stellingar, krjúpa á stólum, standa, sitja, vinna á gólfinu osfrv.

Þar sem Hjallastefnuskólar nota opinn efnivið er litið svo á að allt sem inni á kjarnanum er sé opinn efniviður og til fjölbreytilegra nota. Þannig eru húsgögn einnig notuð sem leikefni og er algengt að byggja svokallaðar þrautabrautir úr borðum og stólum sem gefa kost á fjölbreytilegri hreyfingu. Dans er einnig mikið notaður í Hjallastefnustarfi; bæði sem tjáningarform en einnig sem holl og upplífandi hreyfing. Skólafötin okkar eru svo meðal annars til að tryggja að börnin séu þægilegum fötum sem hvetja til hreyfingar.

Handþvottur og almennt hreinlæti setur sinn svip á daglega lífið í leikskólanum þar sem börnin fá aðstoð við að hugsa vel um sjálf sig, fötin sín og umhverfi. Yngstu börnin leggja sig að loknum hádegisverði en þau eldri eiga saman rólegar stundir í hópatímunum, stundum í notalegu spjalli, í formi slökunar undir tónlist og stundum einfaldlega njóta þau þagnarinnar saman.

Sjálfbærni og vísindi

Í Aðalnámskrá leikskóla (2011) segir: *“Frá fyrstu stundu beita börn ýmsum aðferðum við að kanna og reyna að skilja umhverfi sitt. Þau horfa, hlusta, snerta, bragða, handleika, flokka, bera saman, rannsaka og draga ályktanir”*. Í öllu starfi skólans er gert ráð fyrir að börn njóti fjölbreyttrar upplifunar og lögð sérstök áhersla á að þau geti verið í tengslum við náttúruna á lifandi hátt. Hjallastefnan leggur áherslu á náttúrulegt útisvæði og í leikskólanum er náttúrulegum starfskostum gert eins hátt undir höfði og mögulegt er. Sandpyttir, moldargryfjur og vatn gefa kost á massavinnu úti, grjót, klettar, mishæðir og opin svæði gefa kost á fjölbreyttri upplifun. Náttúran umhverfis leikskólann er einnig auðlind sem mikið er nýtt í starfinu og einnig er farið í lengri vettvangsferðir til þess að njóta náttúrunnar.

Skólinn er með hefur umhverfisvernd að markmiði í daglegu starfi skólans. Börnin taka þátt í umhverfisverndinni með ýmsum hætti eins og flokkun og endurvinnslu, með þátttöku í umræðum, með því að taka ábyrgð á eigum kjarnans og nota hugmyndaflugið til að nýta það sem til er á margvíslegan hátt. Þá fara börnin reglulega í hreinsunarferðir um umhverfið til að fjarlægja rusl til að fegra umhverfið. Verkefnastjórar eru á hverjum kjarna yfir Grænfánavinnu skólans.

Sjálfbærni er lykilhugtak í starfi Hjallastefnuskólanna. Sjálf uppeldishugsjón skólans snýst að stóru leyti um þjálfu börn í sjálfbærni og minnka áherslu á neysluhyggju. Þannig læra börnin að leika sér með lítið í stað þess að „vanta“ sífellt eitthvað og þeim er tamin nægjusemi sem síðan elur af sér skapandi hugsun þar sem þau leita lausna og finna nýja möguleika í þeim efnivið sem til staðar er í stað þess að kaupa og bæta við nýju.

“Jafnframt ber að ýta undir vísindalega hugsun og aðstoða börn við að sjá tengsl, orsök og afleiðingu og styrkja skilning þeirra á hugmyndum og hugtökum.” (Aðalnámskrá 2011). Hjallastefnuskólarnir byggja þjálfun í vísindalegri hugsun inn í dagskrá sína og efnivið og þannig þjálfast börnin í notkun hugtaka og skilningi á lögmáli orsaka og afleiðinga í gegn um leik og daglegt starf. Allur efniviður Hjallastefnuskólanna er úthugaður með þetta í huga og eru til dæmis eingöngu notaðir kubbar sem hafa rétt stærðfræðileg innbyrðis hlutföll, þ.e. stærsti kubburinn er helmingi stærri en sá næsti fyrir neðan osfv. Ílát fyrir sull og vatnsleiki er hugsaður og útbúinn á sama hátt og býður því upp á þjálfun í rúmmálsskynjun í leiknum sjálfum. Að auki er svo unnið með vísindaleg hugtök og verkefni í hópastarfi leikskólans. Einkum eru náttúruvísindi ofarlega á blaði og börnin rækta jurtir af fræjum, fylgjast með vexti þeirra og öðlast skynjun fyrir hringrás lífsins. Á dagskrá er að skólinn eignist sinn eigin matjurtargarð á lóð skólans.

Sköpun og menning

Hugmyndafræðin að baki hinum einfalda efniviði sem börnin leika sér með dag hvern í leikskólanum er fyrst og fremst sú að hvetja til sköpunar, samvinnu og samleiks. Öll áhersla í skapandi starfi skólans er upplifunin við sköpunina, að njóta augnabliksins þegar hugmyndirnar verða til og að koma þeim frá sér. Minni áhersla er lögð á afraksturinn, verkið sjálft enda má treysta því að ánægja ríkir með þá vinnu sem unnin er af innlifun og gleði.

Í hverjum val tíma í Sólborg sem fram fer tvisvar á dag, gefst börnunum kostur að velja sér t.d. föndurkrók, kubbakrók, leirkrók og sullukrók. Á þessum svæðum er ákveðinn grunnefniviður og áhöld í boði til að vinna að sköpun en fjölbreyttu ítarefni

er bætt við til að auðga sköpun og upplifun barnanna. Á elstu kjörnum er einnig í boði spjaldtölvukrök. Í hópatímum er svo unnið mikið í sköpun og má segja að eina takmörkunin sé hversu langt hugarflug barna og kennara nær. Reglubundið eru sýningar á verkum barnanna og eins er ákveðnum verkefnum safnað í „útskriftarbækur“ sem sýna þroska og ferli í starfi þeirra allan leikskólann. Þessi mappa er síðan eign barnsins eftir útskrift úr leikskólanum ásamt geisladiski með fjölmörgum myndum af barninu í leikskólastarfinu.

Söngur er aðalsmerki tónlistariðkunar í Hjallastefnuleikskólum og er sungið daglega og vel gætt að því að börnin hafi alltaf ný og skemmtileg sönglög til þess að glíma við. Lögð er áhersla á að börnin æfi sönglög með fjölbreyttum og vönduðum textum sem hafa bókmenntalegt eða menningarlegt gildi. Vikulegur söngfundur er helgaður tónlistariðkun þar sem stúlkur og drengir koma saman og syngja og dansa. Á þessum stundum æfa börnin framkomu og flytja skemmtiatriði í formi söngva, leikrita og dansatriða. Heiðrún Þóra Aradóttir er verkefnastjóri söngfunda. Tónlist er notuð markvisst bæði til hlustunar, við dans og aðra tjáningu í leikjum. Lögð er áhersla á það í skólanum að kynna börnunum fjölbreytta tónlist, til dæmis djass, klassík, popp, rokk og þjóðlagatónlist. Börnunum gefast líka tækifæri til þess að prófa hljóðfæri og óhefðbundna hljóðgjafa auk þess sem margir hópar taka sig öðru hvoru til og búa til sín eigin hljóðfæri.

Í umfjöllun leikskólans um menningu og samfélag er kappkostað að brjóta upp staðalmyndir kynja og kynþátta og leggja áherslu á mikilvægi þess að hver einstaklingur fái að njóta sérkenna sinna innan þess samfélags sem hann lifir og hrærist í. Fjölskylduáðstæður barnanna sjálfra og kennaranna gefa kost á umfjöllun um marga þætti samfélagsfræða og menningar svo sem mismunandi búsetuhætti, ólík fjölskyldu- og sambúðarform, fjölskyldutengsl og atvinnulíf. Styttri og lengri vettvangsferðir og heimsóknir á menningarstofnanir gefa kost á því að börnin kynnist nánasta umhverfi sínu og því sem það hefur upp á að bjóða.

Hefðir og hátíðahöld eru hluti af menningu hvers samfélags og í leikskólanum eru slíkir viðburðir í hávegum hafðir, upp að þeim mörkum þó að þeir skapi börnunum ekki streitu eða vanlíðan af öðru tagi. Mikið er lagt upp úr því að börnin hljóti

jákvæða upplifun af undirbúningi hátíða og tyllidaga og jafnframt er reynt að hlífa þeim við streitu og neyslukapphlaupinu sem getur fylgt.

Vettvangsferðir víkka sjóndeildarhring barna, þau kynnast sínu nánasta umhverfi og fá aukna dýpt í skilning á sínu samfélagi, menningu og listum. Umhverfi skólans er kjörið til spennandi vettvangsferða í óspilltri náttúru. Slíkar ferðir efla allhliða þroska og auka andlega og líkamlega heilsu, vellíðan, styrk og þor. Leikskólinn byggir upp samvinnu við grunnskólann sem eru í næsta nágrenni leikskólans með vettvangsferðum og heimsóknnum allt skólaárið, tvisvar í mánuði og á samvinnu við aðrar stofnanir nærsamfélagsins.

Leikskólinn Sólborg leggur sig fram um góð samskipti við grenndarsamfélagið. Á öskudegi ár hvert og í kringum jólinn fara elstu börnin og syngja í Miðhúsum þjónustumiðstöð eldri borgara. Leikskólabörnin fara einnig í skipulagðar heimsóknir í þekkingarsetur Suðurnesja í Sandgerði en þar er Fræðasetrið til húsa ásamt Borndýrarannsóknarstöð, náttúrustofa Reykjanes og safnið Pourquoi-pas? Sem sýnir sögu franska rannsóknarskipsins Pourquoi-pas? sem fórst í Faxaflóanum 16.september árið 1936.

Á hverju ári eru haldnir Sandgerðisdagar. Þeir standa yfir í 4 daga á hverju hausti. Leikskólabörnin taka þátt í setningu Sandgerðisdaga sem fer fram á fimmtudegi. Á laugardegi hafa leikskólabörn sungið hópsöng og jafnframt elstu börn leikskólans þátt í ratleik með grunnskólanum sem fer fram á föstudegi á Sandgerðisdögum.

Mikið og þétt samstarf er við grunnskóla bæjarins. Elstu nemendur leikskólans fara í skipulagðar heimsóknir allan veturinn til að taka þátt í kennslustundum. Yngstu nemendur grunnskólans koma á meðan í heimsókn á leikskólann og taka þátt í vali. Leikskólahópar heimsækja bókasafn Sandgerðis mjög ört og eiga þar gott athvar og er hægt að leita til starfsfólks bókasafnsins vegna fræðslu um ákveðin málefni. Fyrir hver jólfara leikskólabörnin í heimsókn í Hvalsneskirkju eða Safnaðarheimilið í Sandgerði, þar sem horft er á brúðuleikhús og sóknarprestur á með þeim létt spjall.

Fjölskyldan og leikskólinn

Hjallastefnuskólar leggja mikla áherslu á samvinnu við foreldra og fjölskyldur hvers barns til að skapa traust milli heimilis og skóla; ef skólinn nýtur ekki trausts foreldra, munu kennarar aldrei ná að skapa óskorðuð tengsl við barnið og þar af leiðandi fær barnið ekki það gæðastarf í skólanum sem það á skilið.

Í upphafi fá foreldrar upplýsingabækling Hjallastefnunnar ásamt bækling um skólaföt. Náið samráð foreldra og skóla fer fram í daglegum samskiptum sem mikil áhersla er lögð á en að auki með foreldraviðtölum tvisvar á skólaári í leikskólanum. Fjölskylduhressing er einnig tvisvar á skólaári, þar sem börnin bjóða fjölskyldu sinni annað hvort í morgunhressingu eða nónhressingu. Foreldrar og fjölskyldur barnanna taka þátt í raunverulegum verkefnum með skólanum s.s. koma og lesa fyrir börnin, syngja, kynna eigin starfsvettvang ásamt mörgu öðru. Þetta hefur verið kallað „fjölskylduframlag“.

Hjallastefnan ehf. rekur stærsta leikskólavef landsins www.hjalli.is sem er beintengdur við gagnagrunn innan rekstrarforritsins „Stjórnandans“. Með reglulegu millibili eru settar fréttir af starfi hvers kjarna inn á kjarnasíðuna og fréttir af heildarstarfi skólans á forsíðu skólans. Fyrst og fremst felst þó upplýsingamiðlun til foreldra í myndasafni skólans en leikskólinn setur mörg hundruð myndir á mánuði á vefinn. Myndasafnið er nokkurs konar gluggi fjölskyldunnar inn á leikskólastarfið en þar má sjá myndir af börnunum í leik á val tíma, af hópastarfi og öðru starfi kennara með börnunum. Foreldrum fá myndir af barninu sínu á geisladiski í lok leikskólavaldarinnar. Hátt hlutfall foreldra hefur aðgengi að veraldarvefnum og fylgist með upplýsingum á vef leikskólans en fyrir þá örfáu sem ekki nýta sér vefinn eru prentaðar út tilkynningar og fréttir af vefnum. Einnig er leikskólinn með facebook síðu sem nær til margra.

Sem tenging milli heimilis og skóla senda kennarar fregnir af starfi kjarnans á hverjum föstudegi og einkapóst nokkrum sinnum á skólaári þar sem fregnir af hverju barni ráða för. Einnig miðlar skólinn tugum mynda í mánuði af hverju barni í leik og starfi á læstu heimasvæði.

Á hverju skólaári fer fram viðhorfakönnun meðal foreldra til að fá álit þeirra til skólans og til að leita eftir tillögum þeirra til úrbóta. Að auki hafa foreldrar greiðan aðgang að því að leggja fram athugasemdir og tillögur til skólans sbr. ábendingarreit á heimasíðu skólans. Öflugt foreldrasamstarf eykur sýnileika leikskólans og stuðlar að jákvæðara viðhorfi samfélagsins til leikskólastarfs.

Foreldrafélag starfar við skólann skv. eigin starfsreglum sem kynntar eru á heimasíðu skólans.

Tengsl skólastiga og fimm ára starf

Sérstök námskrá gildir fyrir elstu börn leikskólans hverju sinni og fylgir hún starfslotunum sex þar sem kynjanámskráin er þjálfuð (sjá sýnishorn af skóladagatali).

Stærðfræði

Í fyrstu lotu haustannar og fyrstu lotu vorannar er farið í fjögurra vikna stærðfræðivinnu þar sem unnið er með talnaskilning og grunnaðferðir stærðfræðinnar. Hjallastefnan á námsskrá í stærðfræði sem unnið er eftir í þessum lotum. Þessi vinna fer fram í hópatímum fjóra daga vikunnar (mánudaga til og með fimmtudaga) í 30 mínútur í senn. Unnið er með þrautalausnir og einfalda talnavinnu á grundvelli uppgötvunarnáms og leikjaaðferða.

Markmið 5 ára kjarna í stærðfræði er að börnin öðlist jákvæða upplifun á stærðfræðilegum viðfangsefnum og þekkingu á helstu grunnhugtökum. Lögð eru fyrir verkefni sem byggjast á talningu, ólíkum formum, flokkun, speglun, tilraunum með rúmmál og byggingarleikjum. Áhersla er lögð á skilning á gildi talna frá 1-20 og út frá umræðum barna og kennara skapast grundvöllur til að búa til margvísleg orðadæmi sem fela í sér þjálfun á stærðfræðihugtökum og einfaldri samlagningu og frádrætti.

Íslenska

Í annarri og þriðju lotu haustannar svo og annarri og þriðju lotu vorannar er unnið með hljóðgreiningu, stafainnlögn og raddlestur. Hjallastefnan á námsskrá í íslensku sem unnið er eftir í þessum lotum. Þar er einnig unnið í 30 mínútur í senn og aðeins fjóra daga vikunnar.

Í annarri og þriðju lotu haustannar svo og annarri og þriðju lotu vorannar er unnið með hljóðgreiningu, stafainnlögn og raddlestur. Þar er einnig unnið í 30 mínútur í senn og aðeins fjóra daga vikunnar.

Markmið 5 ára barna í íslensku er að börnin efli orðaforða sinn með fjölbreyttu tungutaki í samskiptum og að börnin kunni að ríma og fá tilfinningu fyrir hrynjanda orða. Sögu- og ljóðagerð er gefið gott svigrúm. Farið er í gegnum stafainnlögn og markmiðið er að börnin þekki að vori alla bókstafi, heiti þeirra, hljóð og geti skrifað þá. Lögð er áhersla á hlustun á upplestur og börnin fá þjálfun í að tjá sig frammi fyrir öðrum og skiptast á skoðunum. Í ritun eru nemendur fínhyfingar þjálfaðar á fjölbreyttan hátt og fá margskonar tækifæri til að skrifa á þann hátt sem þeir eru færir um.

Vorferð

Vorferð fimm ára barna er dagsferð með kennurum skólans þar sem náttúruskynjun og sveitaheimsóknir skapa ógleymanlega samverudaga og mikilvæga æfingu í aðskilnaði við fjölskylduna við eins verndaðar aðstæður og hugsast getu. Sérstök útskriftarstund er á hverju vori þegar fimm ára börnin kveðja leikskólann með foreldrum sínum og taka á móti útskriftarbókinni sinni og óskasteini sem er útskriftargjöf frá skólanum.

Tengsl skólastiga

Fimm ára starfið í leikskólum Hjallastefnunnar nýtist börnunum sem vegnanesti yfir á grunnskólastig, hvort sem þau hefja nám í Barnaskólum Hjallastefnunnar eða í öðrum grunnskólum. Kennarar leikskólans og grunnskólans í Sandgerði funda saman í byrjun hvern annar til að skipuleggja

samstarf sitt. Eins og fram kemur hér að ofan í kaflanum „Sköpun og menning” eru skipulagðar heimsóknir milli skólanna allan veturinn. Að vori eru haldnir skilafundir þar sem kennarar elstu nemenda og sérkennslustjóri funda með verðandi kennurum barnanna í grunnskólanum. Á þessum fundi eru gefnar upplýsingar sem varða einstaka nemendur ef þurfa þykir að því gefnu að foreldrar hafi skriflegt leyfi.

Sérkennsla

Börn eru eins misjöfn eins og þau eru mörg – einstök hvert og eitt. Öll hafa þau skýr einstaklingseinkenni, sérstaka hæfni og áhuga og sterkan vilja. Það er grundvallaratriði fyrir farsæld þeirra að skólinn hlúi að þeim á þeirra eigin forsendum og forðist að gera sömu kröfur til allra og steypa alla í sama mót. Þar af leiðandi verður Hjallastefnuskóli að leita allra leiða í skipulagi sínu og starfsháttum til að hafa fjölbreytileg verkefni og valkosti fyrir hendi. Hjallastefnukennarar fagna fjölbreytileikanum innan barnahópsins og telja ekki eftir sér að stíga skrefinu lengra til að mæta hverju barni.

Í flestum tilvikum er sérkennsluþörf mætt innan hvers barnahóps með samþættingu og heiltæku starfi. Þurfi barn sérstaka aðstoð eða sérstök úrræði vegna þroskastöðu, líkamlegs atgerfis, hegðunar eða aðstæðna sinna að öðru leyti, metur skólinn með foreldrum hvernig staðið skuli að slíkri aðstoð. Engin ein leið er rétt, heldur ráða þarf barnsins ferðinni samkvæmt mati þeirra sérfræðinga sem að málinu koma og úrslitavaldið er hjá foreldrum

Leikskólinn er í beinu samstarfi við sálfræðing og talmeinafræðing. Báði þessir aðilar vinna fljótt úr málum sem við tilvísun til þeirra.

Öll tvítyngd börn fá auka málörvun, hvort heldur sem einstaklings eða í hóp með öðrum.

Leiðarljós leikskóla

Hlutverk leikskólans er að skapa öruggt og þroskahvetjandi umhverfi þar sem allir einstaklingarnir sem þar starfa, börn og fullorðnir fá notið sín dag hvern og hafa tækifæri til að hafa áhrif á umhverfi sitt og þroska sjálfræði sitt í lýðræðisumhverfi.

Eftirfarandi leiðarljós úr Aðalnámskrá leikskóla frá árinu 2011 eiga að vísa leikskólum veginn í mótun leikskólastarfs. Starfsfólk leikskóla, í samráði við foreldra og börn, þarf að koma sér saman um hvernig starf leikskólans tekur mið af leiðarljósunum og skrá aðferðir og leiðir í skólanámskrá leikskólans:

- *Leikskóli á að vera lýðræðislegur vettvangur og lærdómssamfélag þar sem starfsfólk, foreldrar og börn eru virkir þátttakendur og hafa áhrif á ákvarðanir um málefni leikskólans.*

Í leikskólanum Sólborg tryggjum við þetta með því að fylgja í einu og öllu meginreglum Hjallastefnunnar og lotum kynjanámsskrárinnar en við höfum tengt hvert leiðarljós við loturnar og það þýðir að í hverri lotu er einnig unnið með ákveðin leiðarljós.

Starfshættir leikskóla eiga að hvetja til samvinnu og samstarfs milli barna, starfsfólks, foreldra og nærsamfélags.

- *Leikskóli á að vera félags- og menningarlegur vettvangur þar sem þjóðararfur og gildi íslensks samfélags skipa veglegan sess.*
- *Leikskóli á að vera samfélag þar sem hver einstaklingur nýtur virðingar og leggur sitt af mörkum.*
- *Starfshættir leikskóla eiga að taka mið af umhverfi leikskólans og því samfélagi sem hann er í. Jafnframt á leikskólinn að vera virkur þátttakandi í samfélaginu og hafa áhrif á það.*

- *Leikskólastarf skal byggjast á jafnrétti, virðingu fyrir margbreytileika mannlífsins og öðrum menningarheimum.*
- *Virða skal rétt allra sem þar dvelja, óháð kynferði, bakgrunni, aðstæðum eða getu og leitast við að koma til móts við þarfir allra.*

Mat og eftirlit

Leikskólinn Sólborg stendur á hverju ári fyrir umfangsmiklu innra mati sem að nokkru er hluti af reglubundnu innra eftirliti Hjallastefnunnar ehf. svo sem spurningakönnun fyrir foreldra, spurningakönnun fyrir starfsfólk, athugun á lögbundnum gögnum skólans og rekstrarskoðun útisvæðis. Að nokkru er innra matið einungis á vegum leikskólans og er notað innan veggja hans, svo sem gátlistar fyrir foreldraviðtöl, skráning á vali og úrvinnsla úr hópatímaskráningu. Á grundvelli niðurstaðna úr innra mati hvers skólaárs vinnur leikskólinn umbótaáætlun. Ítarlega útlitun á innra mati leikskólans og umbótaáætlun má finna í skýrslu hans um innra mat. Sólborg er í samstarfi við Fræðsluskrifstofu Reykjanesbæjar.

Ytra mat á skólastarfinu er í höndum sveitarfélags og Mennta- og menningarmálaráðuneytis. Hjallastefnan sendir frá sér rafræna foreldrakönnun ár hvert. Niðurstöður foreldrakönnuna er yfirfarin með hverjum og einum kjarna. Heilbrigðisyfirvöld kanna aðstæður í leikskólanum reglulega og útisvæðið er aðalskoðað af faggildum aðila árlega.

Unnið af:

Huldu Björk Stefánsdóttur leikskólastýru

Þórdísi Marteinsdóttir sérkennslustjóra

